

УДК 658.589

*С. С. Савіна,
здобувач, Вінницький національний аграрний університет*

АНАЛІЗ СТАНУ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПОТРЕБ В ІНВЕСТИЦІЯХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

S. Savina,
Applicant, Vinnytsia National Agrarian University

ANALYSIS OF ACTIVITIES LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES OF VINNYTSIA REGION

Автор визначила особливості і склад легкої промисловості, дослідила стан виробництва основних видів продукції легкої промисловості підприємств України та Вінницької області. Результати дослідження виявили основні причини зниження рівня ефективності та основний напрям її підвищення на основі формування механізму інноваційного розвитку.

Особливе значення для ефективного інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості мають такі фактори: відповідність продукції підприємства потребам споживачів; нестабільність розвитку економічних процесів зовнішнього (зміни чинного законодавства, системи державного регулювання інноваційного розвитку, податкового регулювання) і внутрішнього середовища; рівень розвитку внутрішнього середовища (забезпечення ресурсами, фінансово-економічний стан підприємства, наявність кадрів високої кваліфікації); високий рівень конкуренції продукції легкої промисловості на ринку. Механізм інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості має вирішувати ряд завдань, що забезпечить ефективний розвиток підприємства, зростання його конкурентоспроможності.

Легка промисловість потребує активізації інноваційної та інвестиційної діяльності, що можливе за умови впровадження комплексної системи заходів на рівні держави в цілому; формування дієвої системи управління якістю на кожному підприємстві, що забезпечить необхідний рівень споживчих характеристик продукції та адаптацію до зміни вимог зовнішнього середовища.

The author determined peculiarities and a content of the light industry, examined a state of the production of the main types of goods produced by companies of the light industry of Ukraine and Vinnytsia region. The results of research present the main causes of efficiency level reduction and the main direction of its increase on the basis of innovative development mechanism formation.

Some factors are especially peculiar for effective innovative development of the light industry companies, e.g. adherence of company's goods to needs of consumers, insustainability of development of economic processes of the external (changes of the current legislation, the system of state regulation of innovative development, the tax regulation) and the internal development; a level of development of the internal environment (resource provision, a financial and economic position of a company, existence of a high-qualified staff); a high level of competition of the light industry products in the market. The mechanism of innovative development of the light industry companies shall solve a set of tasks, providing in such a way effective development of a company and enhancement of its marketability.

The light industry requires activation of an innovative and investment activity that are possible in terms of implementation of a complex system of measures at a state level in general and formation of an effective system of quality management at each company, which will provide an appropriate level of consumptive characteristics of products and adaptation to changes of requirements of the external environment.

Ключові слова: підприємства легкої промисловості, ефективність діяльності, інноваційний розвиток, аналіз, динаміка.

Key words: light industry companies, activity efficiency, innovative development, analysis, dynamic.

ВСТУП

Легка промисловість відноситься до одних із важливих галузей економіки України соціального спрямування, продукція якої належить до предметів першої необхідності, тому і розвиток її є необхідною умовою покращення рівня життя населення.

Ефективна діяльність підприємств легкої промисловості, підвищення якості і конкурентоспроможності її продукції сприяє насиченню внутрішнього ринку доступною

різним групам споживачів високоякісною продукцією, підвищенню життєвого рівня населення, зростання його зайнятості, нарощуванню конкурентних переваг як самих підприємств, регіону та економіки України в цілому. Тому актуальним є дослідження стану діяльності підприємств легкої промисловості у Вінницькій області та потреб в інвестиціях, що дасть можливість виявити шляхи подолання кризової ситуації у цьому регіоні та в цілому по Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні і практичні проблеми функціонування вітчизняних підприємств легкої промисловості досліджувались у наукових працях таких відомих вітчизняних вчених, як Амоша О.І., Бокій В.І., Власюк Т.М., Геєць В.М., Гринчуцький В.І., Гречан А.П., Гончаров Ю.В., Войнаренко М.П., Замолоко Т.Л., Максименко І.О., Наумов О.Б., Шарко М.В., Савіна Г.Г., Заїнчковський А.О., Чубукова О.Ю., Миколайчук Н.С.

Однак зміни середовища діяльності, зростання конкуренції, державне регулювання спричиняють потребу дослідження стану діяльності підприємств легкої промисловості Вінницької області і визначення напрямів їх інноваційного розвитку.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою даного дослідження проведення аналізу стану підприємств легкої промисловості Вінницької області, визначення перешкод і напрямів розвитку на інноваційній основі.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток вітчизняної економіки передбачає зростання ефективності всіх складових галузей, в тому числі і легкої промисловості. Легка промисловість представляє собою сукупність галузей, що спеціалізуються на виробництві товарів широкого вжитку (тканини, взуття, трикотаж, одяг, галантерея). Як зазначають дослідники, легка промисловість є багатoproфільною, бюджетоформуючою галуззю економіки, до особливостей якої слід віднести:

- швидкий обіг капіталу через невеликі терміни технологічного процесу виробництва продукції та її реалізації;
- тісні взаємозв'язки з хімічною промисловістю, машинобудуванням, різними напрямками агропромислового виробництва як джерела сировинних ресурсів: вовни, льону, шкіряної сировини;
- високий рівень доданої вартості;
- використання сировини та напівфабрикатів вітчизняного виробництва;
- низька енергоємність виробництва (1—3% валових витрат);
- наявність висококваліфікованих кадрів;
- незначний вплив на екологію [3; 4; 5].

На сучасному етапі економічного розвитку країни легка промисловість є однією з галузей яка забезпечує найшвидшу окупність вкладених коштів, значну кількість робочих місць в усіх регіонах країни, оскільки за даними Всеукраїнської асоціації роботодавців легкої промисловості "УКРЛЕГПРОМ" ємність українського ринку товарів легкої промисловості оцінюється щонайменше в 70—80 млрд грн., а офіційна їх присутність у 2012 році зафіксована цифрою тільки у 27,5 млрд грн. [9].

- Галузь включає понад 10 тис. підприємств, у тому числі:
- текстильна промисловість — 2,5 тис.,
 - виробництво готового одягу та хутра — 6 тис.,
 - виробництві шкіри та шкіряного взуття — 1,5 тис.

Майже всі підприємства легкої промисловості — 97,9% — знаходяться у приватній власності, державними є лише 0,9% підприємств. Малі підприємства виробляють 18,9% обсягів всієї реалізованої продукції і забезпечують зайнятість 30,2% найманих працівників в галузі [7, с. 189; 10, с. 78;].

Текстильна промисловість є провідною галуззю легкої промисловості і включає бавовняні, вовняні та лляні виробництва. На долю бавовняної промисловості припадає 50,1 % всіх тканин, які виготовляються в країні. Підприємства бавовняної промисловості розташовані, як правило, віддалено від постачальників і споживачів. У

структурі бавовняної промисловості виділяють прядильне, ткацьке, крутильно-ниткове і фарбувально-обробне виробництво. Найбільш потужні бавовняні підприємства знаходяться у Херсоні і Тернополі (бавовняні комбінати), Донецьку (бавовняно-прядильний комбінат), Нікополі (прядильно-нитковий комбінат), а також у Києві, Харкові, Чернівцях, Івано-Франківську, Львові, Полтаві, Коломиї, Коростишеві та Радомишлі. У 2005 р. бавовняна промисловість України забезпечувала 62,5% загального виробництва тканини.

Вовняна промисловість виробляє 7,8 % усіх тканин України, первинно обробляє вовну, виготовляє пряжу, тканини та вироби з неї. Сучасні фабрики діють у Харкові, Одесі, Сумах, Дунаївцях, Богуславі, Кременчуці, Донецьку, Лубнах; у Луганську, Чернігові і Кривому Розі.

Лляна промисловість України розвивається на власній сировині. Підприємства з виробництва лляної продукції зосереджені у Рівненській, Житомирській, Чернігівській та Львівській областях; в Одесі знаходиться підприємство конопле-джутової промисловості, в Харкові — канатний завод. Лляні тканини становлять близько 11,3% загального виробництва тканин в Україні. Продукція цієї галузі повністю задовольняє потреби України, а певна частина — експортується.

Шовкова промисловість України, що значною мірою пов'язана з виробництвом хімічних волокон і виробляє близько 8,8% тканин, зосереджена у Києві, Черкасах, Луганську, Лисичанську. Підприємства цієї галузі розміщені у Києві, Львові, Харкові, Одесі, Сімферополі, Миколаєві, Донецьку, Івано-Франківську, Луганську, Чернівцях, Дніпропетровську, Хмельницькому та інших містах.

Швейна промисловість посідає друге місце у складі легкої промисловості за вартістю виробленої продукції. зорієнтована переважно на споживача продукції, тому підприємства цієї галузі розміщені у великих населених пунктах. Найбільш потужні підприємства зосереджені у Вінниці, Києві, Львові, Харкові, Одесі, Луганську.

Шкіряно-взуттєва промисловість представлена підприємствами, що виготовляють одяг, галантерейні вироби, взуття та іншу продукцію, використовуючи як природну, так і синтетичну сировину. Взуттєві фабрики діють у Києві, Харкові, Луганську, Львові, Одесі, Запоріжжі, Кривому Розі, Хмельницьку та інших містах.

Трикотажною промисловістю України виробляється різноманітний асортимент продукції: трикотажних тканин, білизни, в'язаних виробів, шкарпеток і панчів із натуральних та хімічних волокон, проте за роки незалежності виробництво зменшилося в 12 разів. Найбільші трикотажні підприємства розташовані у Києві, Харкові, Львові, Одесі, Житомирі, Миколаєві, Сімферополі, Чернівцях, Донецьку, Івано-Франківську, Дніпропетровську, Луганську, Хмельницькому, Прилуках (Чернігівська обл.). У Харкові, Житомирі, Чернівцях, Львові й Червонограді (Львівська обл.) працюють панчішні фабрики.

Хутрове виробництво представлено підприємствами, які переробляють натуральну сировину, виготовляють штучне хутро та випускають різноманітні вироби з них. Хутрові підприємства працюють у Харкові, Львові, Одесі, Балті, Краснограді, Жмеринці, Тисмениці.

Виробництво галантерейної продукції розміщено в обласних центрах та в інших містах України і характеризується різноманітністю продукції та зростанням кількості малих підприємств, що її виготовляють [10, с. 68—70].

Як свідчить проведений аналіз протягом останніх шести років (табл. 1), відбулося значне скорочення виробництва різних видів продукції легкої промисловості, зокрема: пряжі бавовняної — на 78%, трикотажних виробів — на 61,3%, костюмів чоловічих та хлопчачих — на 56,1%, костюмів жіночих та дівчачих — на 42,7%, пальт та аналогіч-

Таблиця 1. Виробництво основних видів продукції легкої промисловості за 2007—2012 роки

Види продукції	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012/2007, %
Пряжа бавовняна, тис. т	12,7	10,4	6,7	5,0	2,5	2,8	22,05
Тканини, млн м ²	114	109	86,8	88,2	89,0	105,7	92,72
Білизна постільна, млн шт.	16,1	12,4	9,2	11,5	11,2	10,3	63,98
Килими та вироби килимові, млн м ²	7,7	7,1	4,7	5,9	7,6	8,2	106,49
Матеріали неткані і вироби з матеріалів нетканних, тис. т	16,1	16,6	14,5	16,2	17,8	20,0	124,22
Полотна трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис. т	4,7	3,0	2,8	3,9	4,8	4,5	95,74
Вироби панчішно-шкарпеткові трикотажні машинного чи ручного в'язання, млн пар	60,3	61,7	59,5	76,8	90,0	83,0	137,65
Пальта та аналогічні чоловічі та хлопчачі вироби, тис. шт.	534	376	399	424	378	362	67,79
Пальта та аналогічні жіночі та дівчачі вироби, тис. шт.	2541	2512	1783	1874	1742	1525	60,02
Костюми чоловічі та хлопчачі, тис.шт.	1107	1000	632	515	593	486	43,90
Костюми жіночі та дівчачі, тис. шт.	524	496	318	410	325	300	57,25
Сукні жіночі та дівчачі, тис. шт.	961	1046	1340	1293	1729	1696	176,48
Светри, джемperi та вироби аналогічні трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис. шт.	3849	2341	1474	1668	1598	1491	38,74
Одяг верхній трикотажний, тис. шт.	4174	4421	3119	3897	2909	3022	72,40
Трикотаж спідній, млн шт.	31,2	22,7	16,8	22,5	28,8	27,6	88,46
Пальта і напівпальта, шуби з хутра натурального, тис. шт.	8,9	8,6	6,7	7,4	7,2	8,4	94,38
Взуття, млн пар	22,5	22,2	20,4	25,7	28,2	28,3	125,78

Джерело: складено автором за [2].

них жіночих та дівчачих виробів — на 40,0%, пальт та аналогічних чоловічих та хлопчачих виробів — на 32,2%.

Разом із цим спостерігається зростання обсягів виробництва таких видів продукції: суконь жіночих та дівчачих — на 76,5%, виробів панчішно-шкарпеткових трикотажних машинного чи ручного в'язання — на 37,6%, взуття — на 25,8%, матеріалів нетканних і виробів з них — на 24,2%.

У шостому виданні Звіту про конкурентоспроможність регіонів України, який формується Фондом "Ефективне Управління" за підтримки Всесвітнього економічного форуму, Вінницька область посідає 11-е місце серед 27 регіонів України за кількістю населення (3,6 %) і 12-е місце за внеском у ВВП країни (2,2 %). Валовий регіональний продукт Вінницької області становить 17 768 грн. на людину, або 62,4 % від середнього показника по Україні. При цьому регіон посідає високе 2-е місце за інституціями, 7-е місце за ефективністю ринку праці та 12-е місце за інноваціями. У 2013 р. Вінницька область позицію і займає 16-е місце у рейтингу конкурентоспроможності регіонів України, між Івано-Франківською та Волинською областями. Індекс конкурентоспроможності Вінницької області склав 3,97 бали. Найбільш сильними складовими конкурентоспроможності для Вінницької області залишаються інституції, ефективність ринку праці та інновації [6].

Важливе місце в економіці Вінницької області займає легка промисловість, а саме: трикотажна та швейна. Підприємства легкої промисловості області спеціалізуються на виробництві широкого асортименту верхнього одягу, костюмів, суконь, сорочок, блузок і різних видів трикотажних виробів, обсяг якого складає майже чверть загальнодержавного виробництва.

За даними Головного управління статистики області у 2012 р. на підприємствах легкої промисловості Вінниччини було зайнято 3,1 тис. осіб, з яких 99,6% наймані працівники середньомісячна заробітна плата яких становила 1577,00 грн.

Три чверті підприємств легкої промисловості за розмірами відносяться до малих підприємств, частка їх продукції

в загальному обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг) області складає 11,5%.

На ПАТ "Володарка", ЗАТ "Поділля", ПАТ "Тулчинська швейна фабрика", ПАТ "Хмільницька швейна фабрика "Лілея", ПАТ "Бершадська швейна фабрика "Бужанка", КП "Гайсинська швейна фабрика "Віта", ПАТ "Могилів-Подільська швейна фабрика "Аліса" та ін. працюють, використовуючи іноземну давальницьку сировину.

Протягом 2012 р. на підприємства області надійшло давальницької сировини на 30894,1 млн дол. із 38 країн світу. Найбільші обсяги надходжень були здійснені з таких країн, як Італія (8063,5 тис. дол.), Німеччина (3800,7 тис. дол.), Бельгія (2140 тис. дол.), Російська Федерація (5930 тис. дол.), Румунія (3463,2 тис. дол.) та Китай (1576,2 тис. дол.), Туреччина (1600,6 тис. дол.).

Обсяг експорту готової продукції, виготовленої з давальницької сировини, у 2012 році становив 42,6 млн дол., 71% цієї суми — це одяг текстильний. Найбільші експортні поставки з Вінниччини здійснені до Німеччини (23161,1 тис. дол.), Російської Федерації (7323,8 тис. дол.), Румунія (4518,6 тис. дол.), Угорщина (1583,9 тис. дол.), Бельгія (1336,6 тис. дол.) та Франція (1224,3 тис. дол.).

Проведений аналіз статистичних даних дає можливість зробити висновки щодо тенденцій розвитку виробничої діяльності підприємств легкої промисловості Вінницької області за останні роки. Наведена у таблиці 2 динаміка темпів розвитку легкої промисловості протягом 2005—2012 рр., свідчить про нестабільність діяльності галузі.

Слід відмітити значний приріст темпів розвитку виробництва окремих видів продукції, зокрема: курток типу "анорак", плащів та аналогічних чоловічих та хлопчачих виробів у 2012—2011 рр. на 110,7%; суконь жіночих та дівчачих — на 24,9%. В той же час різко зменшилось виробництво білизни постільної — на 67,0%; блузок, сорочок жіночих та дівчачих — на 66,4%.

Основні показники діяльності підприємств легкої промисловості Вінницької області у 2007—2010 р. наведено у таблиці 3.

Таблиця 2. Темпи розвитку легкої промисловості Вінницької області за 2005–2012 рр., %

Показники:	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Пальта та аналогічні чоловічі та хлопчачі вироби, тис. шт.	99,8	104,6	86,5	101,4	100,2	98,0
Пальта та аналогічні жіночі та дівчачі вироби, тис. шт.	150,8	68,2	91,7	116,3	86,7	63,8
Куртки типу «анорак», плащі та аналогічні чоловічі та хлопчачі, тис. шт.	53,3	8,9	360,0	116,7	114,3	225,0
Піджаки та вироби аналогічні чоловічі та хлопчачі, тис. шт.	82,5	44,2	73,3	102,6	139,8	127,2
Жакети та вироби аналогічні жіночі та дівчачі, тис. шт.	88,1	38,8	87,6	94,1	83,6	66,6
Сукні жіночі та дівчачі, тис. шт.	103,9	54,2	148,2	78,5	96,0	120,9
Сорочки чоловічі та хлопчачі, тис. шт.	150,9	98,6	75,0	98,1	110,5	82,3
Блузки, сорочки жіночі та дівчачі, тис. шт.	126,4	138,7	44,7	123,1	135,7	69,3
Білизна постільна, тис. шт.	50,6	140,4	1,3	861,5	102,7	35,7

Джерело: розраховано автором за [11].

На основі аналізу наведених показників можна зробити висновок про зниження рівня виробництва протягом досліджуваного періоду. Так, зросла на 20,4% кількість збиткових підприємств у 2012 р. порівняно з 2011 р. Питома вага продукції легкої промисловості в загальному обсязі реалізованої продукції області склала у 2012 році лише 0,5%, при цьому обсяг реалізованої продукції зменшився на 14,2%. Про спад виробництва легкої промисловості у Вінницькій області свідчить і значне зниження рентабельності всієї діяльності підприємств майже у 9 разів. Не зважаючи на підвищення середньомісячної номінальної заробітної плати у 2012 р. порівняно з 2010 р. на 261 грн., її рівень залишається невисоким, що пов'язано з наявністю значної доли частки ручної праці.

На основі дослідження наукових, методичних і нормативно-законодавчих джерел до основних причин зниження рівня ефективності виробництва підприємств легкої промисловості слід віднести:

- підвищення конкуренції на ринку внаслідок зростання обсягів імпортованої продукції легкої промисловості;
- складність умов кредитування для збільшення обігових ресурсів з метою розвитку виробництва;
- неефективна державна політика щодо розвитку галузі та захисту її від впливу на ринок продукції легкої

промисловості "тіньового" імпорту і контрафактної продукції;

- відсутність значного досвіду роботи підприємств легкої промисловості в умовах конкуренції на внутрішньому і на зовнішньому ринках;

- низький рівень розвитку маркетингової діяльності на підприємствах;

- високий рівень зносу обладнання, застарілі технології, що призводить до високої матеріалоємності, енергоємності й трудомісткості виробництва;

- низький рівень інвестування галузі, що унеможливає оновлення морально і фізично застарілого устаткування і створення сучасної технологічної бази легкої промисловості, необхідної для розвитку і фінансової усталеності підприємств;

- домінування на ринку зарубіжного обладнання для легкої промисловості підприємств внаслідок занепаду відповідної галузі машинобудування, висока вартість імпортованих пристроїв стримує процеси технічного переобладнання;

- відсутність розвинутої логістичної інфраструктури, яка забезпечує ефективність зберігання, переміщення продукції, інформаційно-аналітичне формування логістичних потоків;

Таблиця 3. Основні показники діяльності підприємств легкої промисловості Вінницької області у 2010–2012 рр.

Показники	2010	2011	2012	2011-2010	2012-2011
Обсяги реалізації промислової продукції, тис. грн.	112457,5	121357,8	104078,8	8900,3	-17279,0
у % до всієї реалізованої продукції	0,7	0,7	0,5	0,0	-0,2
Інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах), тис. грн.	4568	2299	4400	-2269,0	2101,0
у % до загального обсягу у промисловості	0,4	0,2	0,2	-0,2	0,0
Середньооблікова кількість найманих працівників, осіб	3577	3355	3055	-222,0	-300,0
у % до загальної кількості працівників у промисловості	5,4	5,6	5,0	0,2	-0,6
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн.	1316	1517	1577	201,0	60,0
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	4795,6	1590,6	-4469,8	-3205,0	-6060,4
Підприємства, що одержали прибуток, % до загальної кількості	73,7	56,1	35,7	-17,6	-20,4
Підприємства, що одержали збиток, % до загальної кількості	26,3	43,9	64,3	17,6	20,4
Рентабельність операційної діяльності підприємств, %	-1,4	1,7	-4,1	3,1	-5,8
Рентабельність всієї діяльності підприємств, %	-1,6	0,4	-3,3	2,0	-3,7

- низький рівень інноваційних процесів, незначна доля високоефективних технологій та інноваційних видів продукції в обсязі продажів на внутрішньому і зарубіжному ринках;

- зменшення обсягів вітчизняної сировини та поставок сировини із країн пострадянського простору;

- недостатня забезпеченість висококваліфікованими фахівцями на більшості підприємств;

- незначна доля вітчизняної продукції легкої промисловості високої якості у загальному обсязі;

- підвищення собівартості продукції внаслідок значного зростання цін на сировину та енергоносії;

- зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів;

- складні умови ведення бізнесу в Україні, зокрема високий рівень податкового навантаження, корупції, складність чинного нормативно-правового законодавства тощо.

Слід відмітити, що у 2012 р. 35,7% підприємств легкої промисловості Вінниччини є прибутковими. Одним із лідерів у галузі виробництва і продажу класичного чоловічого одягу є ПАТ "Володарка". На сьогоднішньому етапі розвитку ПАТ "Володарка" — це сучасне підприємство, що має в своєму розпорядженні могутні ресурси для створення і просування власного виробничого бренду, підприємством щодня випускається більше 2000 одиниць виробів — елегантних костюмів, піджаків, жилетів, плащів, пальто і курток для чоловіків.

Продукція виготовляється переважно з давальницької сировини, питома вага експорту складає 96,6% від загального обсягу виробленої продукції. Фахівцями підприємства проводиться моніторинг тенденцій сучасної світової моди, регулярне дослідження якісних і кількісних характеристик попиту сприяє своєчасному внесенню змін та оновлення асортименту продукції.

Протягом кількох років ПАТ "Володарка" тісно співпрацює з одним із найбільших європейських виробників чоловічого одягу — німецькою фірмою "HUGOBOSS" на таких умовах: німецьке обладнання, технологія та сировина, а робоча сила вінницького підприємства. Крім того, підприємства поставляє свою продукцію замовникам з Австрії, Італії та Франції.

Впровадження сучасної системи управління на основі програмно-методичного комплексу "Інталев: Навігатор" забезпечило товариству можливість реалізації ефективного стратегічного планування, що і забезпечує вагомий результат у діяльності підприємства.

До прибуткових підприємств легкої промисловості відносяться і ПАТ "Хмільницька швейна фабрика "Лілея", яка здійснює виробництво, реалізацію та продаж швейних виробів, в основному, жіночого асортименту: пальто, костюми, блейзери, сукні, блузи, жилети, куртки. Працює підприємство на основі давальницької сировини іноземних фірм. Діловими партнерами є фірми: "Харве-Бенард Лтд". (США), "Кірстен" та "Ферауд" (Німеччина). "Колор" (Угорщина), а також продукція підприємства реалізується в торговельних мережах Києва та Вінниці. Виробництво оснащено обладнанням відомих у світі фірм, як "Дюркоп-Адлер", "Файт", "Пфафф", "Джукі", "Каннегісер". "Штробель". Для стабільної роботи виробництва матеріально-технічна база фабрики постійно оновлюється. Діяльність підприємства не залежить від сезонних змін. Кадрова політика підприємства направлена на забезпечення високого рівня кваліфікації працівників, відповідного потребам виробництва. Для цього на підприємстві створено сприятливі умови праці, навчання та професійний ріст працівників, які відповідають європейським стандартам.

Ще одним із представників прибуткових підприємств Вінницької області є ПАТ Швейна фабрика "Бужанка". Основною діяльністю підприємства є виробництво верхнього одягу, роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно з продовольчим асортиментом, оптова торгівля одягом, включаючи спортивний.

Проблеми інноваційного розвитку особливо актуальні для вітчизняних підприємств легкої промисловості, на яких інноваційний процес перебуває на початковій стадії формування, тому необхідним є системне дослідження інноваційної діяльності, визначення її особливостей і розробки теоретичних і практичних аспектів з метою формування механізму інноваційного розвитку.

Вчені О. Кузьмін і Т. Кужда виділяють такі групи факторів інноваційного та інвестиційного розвитку підприємств:

- законодавчі — формують правову основу інноваційного розвитку підприємств в Україні на основі системи законних та підзаконних актів;

- організаційно-управлінські — здійснюють вплив через інституційно-управлінські та інституційно-організаційні зміни в інноваційній сфері;

- фінансово-економічні — визначають особливості здійснення інноваційної діяльності підприємств з позицій грошово-кредитних, бюджетно-податкових, амортизаційних важелів інноваційного розвитку;

- техніко-технологічні — здійснюють вплив на технічні та технологічні боки інноваційної діяльності промислових підприємств;

- соціальні — відділяють вплив соціальних наслідків інноваційного розвитку від впливу багатьох інших факторів;

- екологічні — визначають вплив нових технологій, нових матеріалів, нових видів енергії на довкілля в процесі інноваційної діяльності підприємств;

- гуманітарні — впливають на інноваційний розвиток через ступінь освіченості населення, рівень знань і науки в країні;

- інформаційні — визначають особливості інноваційного розвитку підприємств на основі використання інформаційних ресурсів [8].

Експерти до основних факторів, які стримують інноваційний розвиток виробництва, відносять: відсутність фінансування (85,7%); великі затрати (40,3%); великі кредитні ставки (38,7%); значний економічний ризик (24,1%); проблеми з сировиною і матеріалами (29,2%); недосконала законодавча база (31,5%) [1].

У Вінницькій області на протязі останніх років намітилась позитивна динаміка зростання обсягів інвестицій у розвиток виробництва легкої промисловості — у 1,2 рази.

Формування механізму інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості передбачає комплексне впровадження актуальних досягнень науки й техніки (інновацій) у виробничу та управлінську діяльність і має базуватись на таких концептуальних положеннях:

- ресурсне забезпечення: достатня наявність матеріальних, трудових, технічних, прикладних і інфраструктурних можливостей підприємства для впровадження інновацій і реалізації системних перетворень;

- ефективність: динамічне скорочення непродуктивних витрат, збільшення доходу від реалізації продукції, виготовленої за новими технологіями, розширення виробництва і посилення конкурентних позицій підприємства на ринку;

- збалансованість: наявність збалансованої системи кількісної та якісної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінки ефективності впровадження інновацій, системних перетворень;

- керованість: відповідність фактичного стану інноваційного процесу проектному, запланованому, після реалізації процесів зміни системи управління;

— узгодженість: синхронізація за часом, термінами і ресурсам впровадження інноваційних процесів і технологій з необхідними організаційними перетвореннями.

Формування інноваційного розвитку передбачає вибір і обґрунтування напрямків інноваційної діяльності, обсягу і структури інноваційних проектів, строків їх реалізації, оцінку стану організаційних структур управління нововведеннями.

На нашу думку, особливе значення для ефективного інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості мають такі фактори:

— відповідність продукції підприємства потребам споживачів;

— нестабільність розвитку економічних процесів зовнішнього (зміни чинного законодавства, системи державного регулювання інноваційного розвитку, податкового регулювання) і внутрішнього середовища;

— рівень розвитку внутрішнього середовища (забезпечення ресурсами, фінансово-економічний стан підприємства, наявність кадрів високої кваліфікації);

— високий рівень конкуренції продукції легкої промисловості на ринку.

Механізм інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості має вирішувати ряд завдань, що забезпечить ефективний розвиток підприємства, зростання його конкурентоспроможності:

— постійне оновлення номенклатури продукції та підвищення її якісних властивостей;

— технологічне і структурне удосконалення виробництва для розширення виробництва конкурентоспроможної продукції;

— підвищення ефективності виробничої і збутової діяльності за рахунок зростання продуктивності праці і зниження всіх видів витрат;

— формування і реалізація стратегії розвитку підприємства на основі впровадження найперспективніших досягнень техніки і технології;

— узгодження діяльності всіх підрозділів підприємства в інноваційному процесі.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що легка промисловість Вінницької області знаходиться у складному стані, що викликано впливом ряду негативних чинників. Галузь потребує активізації інноваційної діяльності в легкій промисловості, що можливе за умови впровадження комплексної системи заходів на рівні держави в цілому; формування дієвої системи управління якістю на кожному підприємстві, що забезпечить необхідний рівень споживчих характеристик продукції та адаптацію до зміни вимог зовнішнього середовища.

Література:

1. Андрощук Г.А. Стимулирование инновационной деятельности в Украине: финансово-кредитный механизм / Г.А. Андрощук // Проблемы науки. — 2005. — № 3. — С. 22—27.

2. Виробництво основних видів промислової продукції за 2011—2013 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/vov2005_u.html

3. Войнаренко М.П. Стратегія розвитку легкої промисловості України / М.П. Войнаренко // Вісник Хмельницького національного університету. — 2009. — Т. 1, № 6. — С. 13—19.

4. Дейнеко Л.В. Розвиток внутрішнього ринку легкої промисловості / Л.В. Дейнеко, М.Ю. Завгородня // Український соціум. — 2012. — № 1 (40). — С. 83—98.

5. Доценко І.О. Сучасний стан і перспективи розвитку підприємств легкої промисловості Хмельницької області / І.О. Доценко // Актуальні проблеми розвитку регіону: науковий збірник. — 2012. — Вип. 8, Т. 2. — С. 157—162.

6. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://kneu.edu.ua/get_file.php?id=2358

7. Жук І.М. Діяльність суб'єктів малого підприємництва. Статистичний збірник / За ред. І.М. Жук. — К.: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2011. — 204 с.

8. Кузьмін О. Фактори інноваційного розвитку підприємств / О. Кузьмін, Т. Кужда. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.experts.in.ua/ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391

9. Носова Н.І., Сараєва І.М. Стратегічні напрямки державної підтримки легкої промисловості України в умовах лібералізації міжнародної торгівлі // Економічні інновації. — 2012. — № 47. — С. 165—177.

10. Офіленко Н.О., Кайнаш А.П., Калашник О.В., Мороз С.Е. Ринок і ресурси споживчих товарів: навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 184 с.

11. Статистичний щорічник Вінниччини за 2012 рік / Головне упр. стат. у Вінниц. обл.; ред. С. Н. Ігнатов; відп. за вип. О. В. Шевченко. — Вінниця, 2013. — 623 с.

References:

1. Androschuk, G.A. (2005), "Stimulation of innovation activity in Ukraine: the financial and credit mechanism", *Problemi nauki*, vol. 3, pp. 22—27.

2. Ukrstat.org — *publykaciya dokumentiv Derzhavnoyi Sluzhby Staty'styky' Ukrayiny'* (2013), "Manufacture of basic industrial products for 2011—2013", available at: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2006/pr/-prm_ric/prm_ric_u/vov2005_u.html (Accessed 15.07.2014).

3. Voynarenko, M.P. (2009), "Strategy for development of light industry of Ukraine", *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*, vol. 1, no 6, pp. 13—19.

4. Deyneko, L.V. and Zavgorodnyaya M.Yu. (2012), "Development of domestic light industry", *Ukrayins'ky sotsium*, vol. 1 (40), pp. 83—98.

5. Dotsenko, I. A. (2012), "Current status and prospects of the development of light industry Khmelnytsky region", *Aktual'ni problemy rozvytku rehionu: naukovyy zbirnyk*, vol. 2, no 8, pp. 157—162.

6. "Competitiveness Report Regions of Ukraine 2011", available at: https://kneu.edu.ua/get_file.php?id=2358 (Accessed 12 January 2012).

7. Zhuk, I. M. (2011), *Diyal'nist' sub'yektiv maloho pidpryemnytstva. Statystychnyy zbirnyk [The activities of small businesses. Statistical Yearbook]*, Ed. I. M. Zhuk, *Informatsiyno-analytichne ahentstvo*, Kyiv, Ukraine.

8. Kuz'min, O. and Kuzhda, T. "Factors innovative enterprise development", available at: www.experts.in.ua/ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391 (Accessed 1 January 2014).

9. Nosova, N. I. and Sarayeva, I. M. (2012), "Strategic directions of state support light industry in Ukraine in terms of liberalization of international trade", *Ekonomichni innovatsiyi*, no 47, pp. 165—177.

10. Ofilenko, N. O., Kaynash, A. P., Kalashnyk, O. V., Moroz, S. E. (2011), *Rynok i resursy spozhyvchykh tovariv [The market of consumer goods and resources]*, *Tsentr uchbovyyi literatury*, Kyiv, Ukraine.

11. *Statystychnyy shchorichnyk Vinnychchyny za 2012 rik [Statistical Yearbook of Vinnitsa region by 2012]*, ed. S.N. Ignatov, ed. by vol. A. V. Shevchenko, Department of Statistics in the Vinnytsia region, Vinnitsa, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 27.10.2014 р.